

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 956.

CHICAGO, ILL., 7. JANUARJA (JANUARY 7), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PREOKRET V SOVJETSKI RUSIJI.

Koncem decembra prošlo leto je imela v Moskvi svoj štirinajsti kongres ruska komunistična stranka, ki vlada Unijo sovjetskih socialističnih republik. Zboroval je šest dni. Razprave so bile burne in sklepi dalekosežnega pomena.

Zinovjev, tajnik komunistične internacionale, Nadežna Krupskaja (soproga pokojnega Lenina), Kamenjev, Sokolnikov in nekaj drugih manj znanih komunističnih voditeljev so bili na čelu leve, ali bolje, vodili so opozicijo proti taktiki večine.

Josip Stalin je izšel iz kongresa zmagovalec in vodilni krmar sovjetske Rusije. V debatah so ga podpirali pristaši njegovih nazorov Bukharin, Rikov, Kalenin, Tomski in drugi.

Zinovjeva skupina je kontrolirala 65 glasov, Stalinova jih je imela 549. Leon Trocki, ki je bil potisnjen v ozadje na prošlih dveh kongresih ruske komunistične stranke, ni posegal v debate. Zinovjev, ki je vodil preje boj proti Trockiju, se je na tem zboru nahajal v enaki poziciji kakor pred dobrim letom Leon Trocki.

Zinovjeva skupina se je borila proti programu večine z argumenti, da pomeni Stalinova taktika ločitev od čistega komunizma in vodi v kompromis z buržvazijo ne le v inozemstvu ampak tudi v Rusiji.

Večina je odgovarjala, da je njen program v soglasju z Marksovimi in Leninovimi nauki. Njen namen je Rusijo ekonomsko stabilizirati in utrditi njeno pozicijo v družini svetovnih držav. Program večine je bil sprejet z ogromno večino radi potrebe, ne radi teorije in dogem. Rusija je industrialno nerazvita dežela. Dasi je po svoji naravi ena prvih agrikulturnih držav na svetu, je v poljedelstvu primitivna. Dvigniti njeno poljedelstvo in industrijo — to je potreba Rusije, ki jo priznava tudi Zinovjeva skupina. Ali kako doseči ta cilj, v tem so si mnjenja različna. S samo propagando, v kateri je Zinovjev mojster, se ne bo pomnožilo pridelkov ruskega kmeta. Za povzdigo industrije je treba več kakor propagande, parad in živio-klicev.

Dosedanji kongresi ruske komunistične stranke so bili bolj formalnega značaja, ker so

se nesoglasja navadno izravnavala v odsekih. Na prošlem so bila tolikšna, da jih je moral reševati kongres sam. Medsebojna nasprotstva niso oslabilе pozicije komunistične stranke in sedanjega režima. Rezultat kongresa je edino ta, da je moral priznati resnico kateri se ni moglo ogniti. In ta resnica je, da je nemogoče zgraditi ekonomsko uredbo na podlagi socialističnih ali komunističnih teorij preko noči, posebno ne v deželi, ki ni imela modernega kapitalizma.

Ruska revolucija je vrgla carizem in fevdalizem. Dežele v zapadni in centralni Evropi so vrgle fevdalizem že dolgo poprej. S tem je izvršila važno zgodovinsko funkcijo. Gospodarski razvoj v Rusiji po revoluciji pa gre po neizprosni poti evolucijskih zakonov. Sovjetska vlada in stranka ki vodi današnjo Rusijo je imela najboljše namene, ustvariti čim hitreje socialistično, ali kakor pravijo sedaj v Rusiji, komunistično ekonomsko uredbo. Ko so prišli l. 1917 na krmilo boljševiki, so pričeli destruktivno, vse z namenom, da zatro vsako, tudi delavsko opozicijo, in vse znake carskega režima in kapitalizma. Strmoglavili so rubelj, socializirali zemljo, trgovino in industrijo, zaprli banke, izenačili plače, dali vodstvo obratov delavcem, proletarizirali šolstvo, prepovedali vse časopise razun komunistične in uvedli stotere druge novosti. Pozivali so delavstvo vseh dežel, naj izvrši svetovno revolucijo, in povzročili so vihar, kakršnega svet še ni videl. Kapitalistične sile so se zaklele proti njim, ki so storile kolikor so v danih razmerah mogle, da pribore Rusiji režim, ki bi njim ugajal. Uspeha niso dosegli, ker je nasprotoval intervenciji zavedni svetovni proletariat, in ker je stal za sovjeti ruski mužik, kateri se je bal povratka fevdalnih lordov. Ruski kmet je dobil zemljo, po kateri je hrepenel, in boril se je na strani sovjetske vlade, da si jo obvaruje.

Ruska komunistična stranka je stranka industrialnega delavstva; bila je to v začetku še veliko bolj kakor danes. Ona si je predstavljala svojo revolucijo v luči naglega prehoda v novo uredbo na podlagi socialističnih teorij. Ruske mu muziku, ki tvori ogromno večino prebivalstva, je pomenila revolucija samo zemljo, ki jo

je obdeloval, toda pod carizmom ni bila njegova.

Že Lenin je prišel do zaključka, da je treba program komunistične stranke modificirati, in on je bil prvi vodilni sovjetski državnik, ki je dal začetek "novi ekonomski politiki". Stalin in njegovi pristaši jo nadaljujejo. Cilj te politike med drugim je, pridobiti kmeta, ki komunistični stranki ni naklonjen. Prošli komunistični kongres je zaključil, da je naloga stranke v interesu Rusije gladiti pota za kooperacijo ne le s kmeti v splošnem ampak tudi s premožnejšimi kmeti. Zato jim je treba dati ekonomske olajšave in več državljanskih pravic. Notranja trgovina bo svobodnejša. Vlada bo podpirala zadružno gibanje, ki pa bo moralo v trgovini in proizvodnji konkurirati s privatno trgovino in podjetji. V industriji bo dobila privatna iniciativa več priložnosti za uveljavljanje, in privatnemu kapitalu se bo manj pripiralo vrata.

Rusiji primanjkuje velikih strojev, motornih vozil in orodja. Moderno poljedelstvo je v taki deželi kot je Rusija nemogoče brez strojev. Kmetje, ki potrebujejo orodje, a ga ni dovolj na trgu, se branijo prodajati svoje pridelke, ker jim denar ne hasne, posebno še, če so potrebščine čezmerno dražje kot pa je cena njihovih produktov. Vsoglasiti to razliko v trgovini s poljedelci, je ena važnih nalog sedanje ruske ekonomske politike. Strojev in motornih vozov Rusija ne bo imela dovolj dokler ne bo imela svoje produkcije. Iz inozemstva jih more nabavljati le toliko kolikor dopuščajo njene finance in krediti. Za stabilnost vsake države je važno, da ne nabavlja iz inozemstva več blaga kakor ga izvažja. Rusija izvažja žito, rudo, olje, kože in druge sirovine, uvažja pa največ stroje in orodje. Za pospešitev izboljšanja svojega ekonomskega stanja, predvsem industrije in developiranja rudnikov, potrebuje kredite. Te ji more dati samo kapitalistični svet. Zato se je ruska zunanja politika v prešlih dveh, treh letih zelo spremenila. Tistim komunistom, ki hočejo obvarovati čistočo svoje stranke in prvotnega programa to ni ljubo, toda boljšega izhoda ne morejo pokazati.

Banke v sovjetski Rusiji zopet prosperirajo. Razlikujejo se od bank v kapitalističnih deželah le v tem, da so pod popolno državno kontrolo in večinoma tudi last države. Denarna enota je zopet stabilna. Upravo tovaren imajo v rokah veščaki, kajti sposobnost je tudi v revolucionarni Rusiji prvi pogoj za uspešno gospodarstvo. Plače niso enake, ker se eksperiment ni niti od daleč obnesel. Sicer dekret o enakosti plač ni bil nikoli splošno uveljavljen. Delavec v današnji Rusiji je plačan po sposobnosti in delu ki ga opravlja. Višina plač je odvisna tudi od drugih stvari. Na primer, če se gotovo podjetje dobro izplačuje, so plače višje, kakor pa v obratih, ki so za svoje vzdrževanje odvisni od državne subvencije. Kjer je bilo potrebno v interesu

splošnosti, je bil delavnik podaljšan in uvedeno akordno delo, kajti bogastva se ustvarjajo z delom.

Mnogi sovjetski ekonomski veščaki pravijo, da je bolezen Rusov počasnost v upravi in pri delu. Uradniški aparat je starokopiten in zavlačevalen. Stvar, ki bi bila lahko rešena v eni uri, je zavlačevana v neštetihih slučajih več dni. Ljudje, ki imajo opravka v uradih, so prisiljeni čakati ure in dneve, in pošiljajo jih od uradnika do uradnika, kakor pod carizmom. To ni krivda režima, ampak krivda ruske tradicije, katere tudi revolucija ne more iztrebiti na mah. Počasnost birokratičnega uradovanja je odpravljena samo v kapitalistično visoko razvitih deželah. Pokojni Lenin je mnogokrat kazal na to napako in izkušeni sovjetski strokovnjaki so uvedli tudi v tem oziru precej reform.

Ekonomska politika sedanje Rusije potrjuje nauk socialističnih mislecev, vključivši Marksa, da gre ekonomski razvoj po gotovih stopnjah, katere ni mogoče preskočiti. Stalin in njegova skupina ni zatajila ruske revolucije. Nasprotno, utrditi jo hoče in dobiti iz nje za dobrobit Rusije toliko kolikor največ mogoče. Ruska komunistična stranka postaja bolj in bolj ruska — to se pravi — počala se bo več s problemi Rusije in manj s propagando v drugih deželah. S tem da bo stabilizirala Rusijo in jo gospodarsko modernizirala, da bo skušala dvigniti šolstvo ki je še skrajno pomankljivo in nezadostno, in z negovanjem socialnih institucij v dobrobit splošnosti, bo vršila nalogo revolucije. Revolucija, ki je komunistični stranki dala v roke vajeti Rusije, je bila kratka. Borba za ohranitev oblasti je bila daljša, kruta in težka. Borba za gospodarsko prenovitev ogromnega teritorija, ki nosi ime "Unija sovjetskih socialističnih republik", je pa stvar dolge dobe.

Revolucionarno devištvo.

Pristašem "čistega" revolucionarnega komunizma ne ugajajo načini obnašanja in občevanja ruske diplomacije v inozemstvu, ker se preveč "intimno" družijo z "buržvazijo". Tudi tega se bodo morali privaditi. Med komunistom v poziciji ruskega poslanika v Londonu, Parizu in Tokiju, in med komunistom v tovarni kje v moskovski okolici ali pa na čikaškem West Madison Street je razlika ne samo v tem da je eden poslanik in vzgojen za občevanje z "boljšo družbo", drugi pa delavec v tovarni ali pa morda celo brez posla, ampak še v marsičem drugem. Te razlike bodo enkrat več ali manj izenačene. To se ne dogodi s tem da pridejo intelektualci, izobraženci, strokovnjaki in veljaki ter v blagostanju se nahajajoči ljudje v nižine, ampak mas se morajo dvigniti gospodarsko in duševno.

Morganova in Coolidgova pomoč Mussoliniju.

Italija dolguje Združenim državam precejšnje število milijonov dolarjev, ki z obrestmi presegajo milijarde. To je italijanski dolg ameriški vladi, ki si je te vsote v glavnem izposodila od ameriškega ljudstva v obliki takozvanih "liberty" bondov.

Italijanska vlada je nekaj časa po vojni molčala o tej "obveznosti" do Združenih držav, neuradno pa so Italijani rekli, da Amerika nima moralne pravice tirjati svoja posojila Italiji. "Italija je v svetovni vojni veliko žrtvovala in veliko pretrpela," so rekli državniki v Rimu, "medtem ko Združenim državam tega ni bilo treba."

Ali v Washingtonu se niso hoteli sprijazniti s takimi argumenti in so trdovratno namigavali v evropska glavna mesta, da ameriška posojila ne bodo podarjena. Prva se je pričela pogajati Anglija. Ameriška vlada ji je popustila precej na obrestih, vendar pa bo Anglija izmed vseh upnikov plačala največ na vsak od ameriške vlade izposojeni dolar. Veliko lažje pogoje je dobila Belgija. Pogajanja s Francijo so se prekinila, ker ameriška vlada Franciji ni posebno naklonjena. Ko pa je prišla v Ameriko Mussolinijeva komisija, je pokazal "Uncle Sam" napram nji vso svojo dobrohotnost.

Ameriška vlada je popustila od svojega posojila Italiji in od obresti tega posojila 75%. Italija bo plačala torej samo 25 centov na dolar. Razliko pokrijejo ameriški davkoplačevalci.

Termin, v katerem ima Italija plačati svoj dolg Združenim državam, bo trajal 62 let. Obresti, ki ji bo plačevala Italija-ameriški vladi za posojilo, so znižane na 1 1/3%. Skozi prihodnjih pet let je Italija obligirana plačati Ameriki \$5,000,000 na leto. V istem času bo moralo ameriško ljudstvo plačati za obresti na posojilo Italiji \$60,000,000. Končni obračun na podlagi sporazuma med ameriško in italijansko vlado bo ta, da bo moralo ameriško ljudstvo za posojilo Italiji plačati dvanajstkrat toliko kolikor bo Italija vrnila. Ameriško ljudstvo bo na škodi, koristi pa imajo ameriški bankirji in italijanski fašizem.

Ameriška vlada opravičuje svojo popustljivost in radodarnost z motivacijo, da Italija ne more plačati več, ker je ubožna dežela.

Takoj ko je italijanska finančna komisija dosegla ta uspeh, so italijanski agentje dobili pri Morganu, ki je kralj Wall Streeta in finančni vladar Združenih držav, \$100,000,000 posojila po 7% obresti. Ameriške banke so posodile dosežaj Mussolinijevi Italiji, oziroma investirale v Italiji že nad \$415,000,000.

V senatu in zbornici poslancev je odpis ameriškega posojila Italiji dobil precej kritike

in še več jo je na vidiku. Če je Mussolinijev režim in fašistična diktatura ljuba Coolidgovi administraciji in Morganovi finančni dinastiji, ni še rečeno, da je ljuba vsemu amerškemu ljudstvu. Celo nekateri vplivni kapitalistični dnevniki, kot je npr. "Chicago Tribune", vodijo boj proti popustljivosti ameriške vlade v vprašanju posojil Italiji, in odprto priznavajo, da politika Coolidgove administracije in Morganovih interesov utrjuje Mussolinijevo diktaturo.

Italijanski fašizem, oziroma Mussolini, sanja o obnovitvi "rimskega imperija". Mussolini računa na vojno, in računa z njo raditega, ker goji imperialistične ambicije. "Mir in udanost pomeni smrt za Italijo," je Mussolinijevo pravilo. "Italija je v vojnem stanju," je dejal v neki izjavi. To se pravi, Italija je v vojnem stanju, vsak čas pripravljena poslati svojo "slavno armado" na osvojevalne ekspedicije, in poslala jih bo, kadar se bo Mussoliniju zdelo da je prišla priložnost. Fašistična vlada provocira šibkejša sosedje. Napram Avstriji, Jugoslaviji, Grčiji in Albaniji nastopa arogantno in provokatorsko. Narodnostne manjšine zatira (Nemce na Tirolskem in Jugoslovane na Primorskem). Opozicijo doma uničuje z najreakcionarnejšimi odredbami in brutalnimi sredstvi. Unitarsko socialistično stranko, najjačjo delavsko skupino v Italiji, je proglasila za nelegalno. Časopisje, ki noče pisati po njenih navodilih, je skoro docela iztrebila. Ona hoče "enotno Italijo" za enotne ambicije in "napore".

Mussolini in njegov fašizem je obsovan v vsem demokratičnem svetu. Belgijski socialist Vandervelde ga je v Locarnu odprto preziral in ga s tem insultiral kakor še ni bil noben državnik v novejši zgodovini. Ko je hotel iti Mussolini nedavno v London, je angleško delavstvo zagrozilo z demonstracijami. Sporočilo je, da bo Mussolinijev obisk združen z neprijetnostmi, napram katerim bo angleška vlada brez moči. Tako je bila vlada v Londonu prisiljena poslati v Rim migljaj, da naj pride na konferenco diplomatov kak drug zastopnik Italije in ne Mussolini. In res ni prišel.

Temu Mussoliniju streže ameriška vlada in ameriški bankirji. Ni namreč toliko važno, da je ameriška vlada popustila 75% od svojega posojila Italiji, kot je važna moralna opora Mussolinijevemu režimu, ki jo je deležen vsled ameriške "prijaznosti". Združene države imajo moč vsled svoje ekonomske pozicije izvojevati v Italiji marsikakšno olajšavo za ljudstvo, ki trpi pod fašistično peto. Ampak to ljudstvo je delavsko in "človekoljubna" ameriška plutokracija ne čuti dolžnosti potegovati se za delavski razred. Da je med Amerikanci kolikor toliko ogorčenja proti Mussoliniju, je iskati vzrok v njegovem diktatorskem nastopanju proti framazonskim ložam, in pa v njegovih diktatih, s katerimi zahteva od Italijanov v Združenih

državah, da ostanejo lojalni Italiji in delujejo v prvi vrsti za njene interese.

Ta slučaj je eden izmed mnogih, ki dokazuje, kako nujno rabi ameriško delavsko ljudstvo stranko, ki bi zastopala ljudstvo, ne pa Morganove in Mussolinijeve interese. Stranka je sicer že tukaj, a ljudstvo se le počasi drami.

Franciškansko glasilo o porodni kontroli.

Katoliška cerkev je proti porodni kontroli. Nikoli pa se ne zgraža nad bogataši, ki jo že dolgo prakticirajo. Bogataši kontrolirajo in financirajo cerkve, zato se jim duhovniki ne smejo zameriti. Industrialni kralji in militaristi so proti porodni kontroli ker hočejo mnogo sužnjev za svoje tovarne in mnogo hrane za topove. Vsi ti delajo skupaj v skupnem namenu.

Naravno je, da mora biti tudi slovensko klerikalno glasilo "A. S." proti "zanašalcem tega pogubnega nauka med delavske mase". To se razume tako, da ga med bogataše lahko zanašajo, ne pa med delavske mase.

"A. S." je o porodni kontroli priobčil "uvodnik", ki dokazuje skrajno možgansko otopelost njegovih urednikov in "dušnih pastirjev" ter popolno nepoznanje socialnih problemov. Žlobudravemu članku so dali naslov "Porodna kontrola in delavske gibanje". Glasi se:

"Razširjevalci porodne kontrole so začeli zadnje čase zanašati svoj škodljivi nauk med delavske mase. V ta namen razširjajo raznovrstno tozadevno literaturo, katere namen je med delavske družine razširiti ta nesrečni nauk. Tako je te dni bil raznešen med delavce neki pamflet, ki navaja delavce h temu nauku. Ta pamflet, ki nosi naslov: "Unemployment and Birth Control" (po naše: Nezaposlenost in porodna kontrola) pravi:

"Človeška družba ni organizirana tako, da bi nudi la, vsakemu deloljubnemu delavcu dovolj veliko plačo, ki bi jo potreboval za vsakdanje potrebe v svojem življenju, da bi mogel skrbeti zase in svojo družino do časa, ko začne delati pa do njegove smrti . . ."

Jasno je kot beli dan, kaj hočejo razširjevalci porodne kontrole s tem povedati. Hočejo namreč povedati, da manjše družine bi lažje shajale itd. Toda ta nauk je pa napačen, kajti človeka uči posluževati se takih sredstev, do katerih človek nima nobene pravice. Obenem pa tira človeško družbo v obup.

Ako je temu tako, da družba ni organizirana tako, je dolžnost družbe, da se organizira tako, da bo za vse dovolj dela pa tudi dovolj kruha. To je pač dolžnost človeške družbe, ne pa, posegati po naravnosti obupnih samorilnih sredstvih.

Slabo znamenje je za človeško družbo ako se jo navaja, da sega po samorilnih sredstvih. To je znamenje skrahanega obupanega človeškega življenja. Delavske mase se s takimi sredstvi ne bodo prav nič opomogle, pač pa prišle bodo še v obupnejši položaj. Kajti kadar bo delavstvo obupalo, da bo segalo po takih samorilnih sredstvih, tedaj bo zgubljeno in se bo samo umorilo. To naj si le zapomnijo vsi tozadevni novodobni zagovorniki porodne kontrole."

600,000 šolskih otrok v Chicagu.

V čikaške ljudske šole, katerih je 210, pohaja 465,000 otrok, katere uči 11,000 učiteljic in učiteljev. Verske ljudske šole v Chicagu imajo okrog 125,000 otrok.

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihologični obrazi.

Spisal Josip Suchy.

(Nadaljevanje.)

Po novem letu.

Najhujše je prestano. Ni dvoma, da nas bo še jutri ali pojutrišnjem, prav za prav še celo "oktavo" zahrbtno napadel ta ali oni zakasneli voščilec, toda glavni naval imamo, hvala Bogu, že za seboj. Lov za kronami in dinarji je več ali manj končan, družba gre zopet svojo normalno pot. "Izostali" zopet posečajo brivnice, stalne krčme in "rodne" kavarne, natakariji postajajo že bolj flegmatični, hišniki krmežljavejši, sluge nezanesljivejši, sploh celokupni podrejeni svet se smatra oproščenega dolžnosti "odkritosrčne vdano sti" napram drugim dietnim razredom; dolžnosti se vrše brez vsake pritikline posebnega navdušenja za osebo ali stvar, z eno besedo; ljudje postajajo odkritosrčnejši ter se medsebojno zopet pošteno sovražijo, kakor — pes in mačka.

Skoraj se človeku olajša srce, ako se sezija najšpekulativnejše in najbolj neznosne tartiferije bliža koncu. Pomladiš se, ko se zavedaš, da si za vse leto zopet prost zoprnih poklonov s popraski in stiskanja rok, morda celo Judeževih poljubov in da te gotovi ljudje pozabijo, kakor je tebi mučno, če se jih trenutno moraš spominjati. Zakaj oni reveži, kojih fiskalična dvorljivost in dragoceno spoštovanje je neposredno umerjeno na obligantni obolus, nas ne vznemirja toliko — ta neizbežna žrtev se že prenese, toda pravcato novoletno mučenje oskrbljajo oni smehljajoči se dobrotniki in prijatelji, ki te smatrajo tributarne, da honoriraš njihove lažnive fraze na isti način in da povračaš njihove izraze naklonjenosti in dobrohotnosti z enakim čuvstvom. Najhujše pri tej komediji je, da silijo najmanj nadarjeni komedijantje sočloveka, da postane i on slab glumec, kar predstavo stori popolnoma neužitno.

Poznam na primer poveljnega dobičkarja-mecena, čigar neumnost je ganljiva, čigar začasna sreča in dobro našudirana aroganca presenečata. Stavim, da je ta ljubimec sreče na Novega leta dan sedel v svoji "delavnici" (sobi) v pozni dobrohotnika ter sprejemal — gratulante. Gotovo je posamezne lačne reveže in tuberkulozne galopine, ki v svojih skrušenih prsih gojijo željeni rešpekt pred njegovim genijem, pozdravil s par milostnimi besedami ter jih celo obdaril s kako malenkostjo. Toda radi te 'beraške druhali' ni aranžiral one scene — ničemernež ima ambicijo, da se radi njegovih denarnih uspehov vsa Ljubljana vsaj začetkom leta kreče in pleče na njegovem "dvoru" ter s strmečo vdanostjo posluša njegove milostne ekspektoracije. Mož namreč krmi včasih par dramaturgičnih beležnikov najslabše vrste ter se raditega smatra v stikih z "umetnostjo in literaturo".

Tako zahtevata navada in šega. Seveda je tributarno človeštvo izumilo izhodišče iz te zagate, da neka-ko omili sitno ceremonijo, to je možnost, da se ne laže z ust do ust. Sovražna lica, ki si imajo po vsakdanji šegi brk v brk pripovedovati tolike prijaznosti, se včasih lahko oproste te dušne muke; a la camera lahko pačijo svoje najhujše obrazne spake in nimajo druge

obveznosti, kot kuvertirati svoje posetnice ter jih odpremljati na naslove. To je, kakor rečeno, milejša oblika voščilne mučilnice, vsaj pri tej ni treba glacerokavic in drugega fijakarja. Še tako trdovratni značaji pri tej metodi postanejo včasih celo pozorni.

Za obdarovance je Novo leto seveda težko pričakovani čas, ki jih včasih vendarle osreči in spravi v ravnotežje z izdatki.

Vsakdo po svoje!

Stanovanska mizerija.

Vizija.

Prijatelj mi pripovedoval:

Avgrusta meseca me je obvestil hišni gospodar, da je vsled splošne draginje in spričo nove naredbe stanovanskega urada, žal, primoran zvišati četrletno stanarino za sto dinarjev. Dovolil sem si sicer skromni ugovor, da se mi le-ta solidarnost s splošnostjo v draginskih vprašanjih ne zdi ravno potrebna, toda hišni gospodar je nadaljne moje rekriminacije zavrnil s pomilovalnim vprašanjem: "Kaj pa vi razumete o tem?" Nato mi je v daljšem govoru pojasnil, da tu ne gre za čin solidarnosti, pač pa za življenske potrebščine, čijih neznosna podražitev povzroča zvišanje stanarine.

Ko sem zadevo na prav nežen in rahel način razjasnil svoji boljši polovici, je slednja sprva kar onemela. To njeno povsem nenavadno stanje me je zelo zabrinelo; polagoma pa se je razblinila moja skrb, zakaj kmalu je dohitela zamujeno priliko zgovornosti s tako obliko, da bi zadoščala najbolj izbirčnim zahtevam. Izvajanja žene so bila, ne glede na tempo, v katerem so tekla raz lepih ustnic, zelo logično razčlenjena. Najprvo se je poglobila v moralo, osvetljuječ zavrženost človeštva v splošnem, nato je sledil izzivajoč napad na hišne posetnike v splošnem i v posebnem in naposled se je lotila mene, podtikajoč mi nesposobnost, nerodnost, duševno zaostalost, brezobzirnost itd. Tri dni pozneje — toliko časa je namreč poteklo, dokler sem zopet smel povzeti svoj glas — sem našteval motive, ki so pač napotili gospodarja, da je zvišal mito. Ko sem končal razpravo, je izrekla žena, da je vsa ta stanovanja; 2.) najem cenejšega stanovanja; 3.) upogala: 1.) odklonitev zvišanja najemnine in odpoved stanovanja; 2.) najem cenejšega stanovanja; 3.) uporabo prihranka zviška za nakup nove toalete.

In tako sva odpovedala stanovanje. Rok šest mesecev. Zadnji termin 24. februarja opoldne. — 4. septembra sva skoraj že obupala; še vedno nobenega stanovanja.

Radi enostavnosti naj slede tu moje kratke beležke v dnevnem zapisniku:

7. septembra. Še vedno nobenega stanovanja. Le še pet mesecev. Stanje nevzdržno.

11. septembra. Anonsirala sva ter zadevo poverila trem agentom, zelo dostojnim ljudem. Zahtevali so le zmerno kavcijo za primer, če bi vendarle izvršil samomor.

17. septembra. Na anonse sva dobila štiri predloge, seveda vse neporabne, ker znaša mito med 8,000 in 12,000 kronami. Vsekakor sva ohrabrena, ker je očividno še nekaj stanovanj.

22. septembra. Agent B. nama je prinesel dva naslova. Moja žena je naročila voz za prevoz pohištva.

25. septembra. Bil je le prazen hrup. Stanovanja agenta B. so tam nekje za Zalogom. Morebiti je B. slepar.

5. oktobra. Ravno kar sem odpovedal službo. Že-

na je namreč mnenja, da me uradne ure preveč ovirajo pri iskanju stanovanja.

19. oktobra. Danes jubilej. Tisoča familija si je ogledala najino stanovanje. Priredila sva intimno slavlje ter sva radi lepšega celo obdarila obiskovalce.

27. oktobra. Sedaj si je že 1123 familij ogledalo stanovanje in še vedno ni oddano. Čudno, ko je vendar toliko pomanjkanje stanovanj.

4. novembra. Žena je vesela. Pravi, da tudi hišni gospodar hodi klaverno okoli.

13. novembra. Hišna gospodinja je naprej pozdravila mojo ženo! Sedaj pa se ne vdava kar tako.

22. novembra. Začela sva skladati. Žena pravi, da ne ve, če bo gotova do selitvenega roka.

3. decembra. Še vedno nič pravega našel. Danes si ogledal prav prijetno stanovanje. Skoraj izgleda, da bo kaj iz tega. Moral sem izpolniti formular s 74 vprašanji. Pogajanja se nadaljujejo.

17. decembra. Stvar se je razbila na točki 54. lit. g, odstavku 3. Gospodar ne sprejme turistov v hišo.

25. decembra. Žalosten Božič. Ogledala sva si nekaj barak. Morava se pravočasno privaditi.

2. januarja. Hišniku dal za Novo leto namesto 10 kron 40 kron. Nič se ne ve. Je zelo vpliven mož.

7. januarja. Radi težkoč, ki jih imava pri vseh stanovanjih, pošljeva otroke na deželo, psa konjederu in klavir nunam.

14. januarja. Hišnik je danes s svojo familijo diniral pri nama. Ostali so kar preko večerje. Dozdevno sva nanj napravila dober vtisk.

22. januarja. Hura! Hišnik uvedel diplomatično akcijo; stanovanje bova smela najbrže obdržati.

29. januarja. Akcija jako težavna. Hišnika morava dnevno petkrat poživeti z okrepcili in tobakom. Tudi v gotovini.

3. februarja. Kocka skoraj padla. Stanovanje obdrživa za štiri sto dinarjev četrletno.

5. februarja. Voz za prevoz pohištva odpovedala. Vse izložila. Živiva in dulci jubilo.

9. februarja. Definitivna odločitev. Mito 1800 kron. Vsak dan eno krono za vratarino in zaveznost, da ne prideva po deseti uri domov. Lahko obdrživa tudi otroke. Blažena!

12. februarja. Ne morem plačati četrletne najemnine. Sem popolnoma suh. Nobene službe, nobenih resurs. Selitev je bila draga.

14. februarja. Deložirana bova. Prav hitro in enostavno, ker je itak že vse — zarubljeno.

(Dalje prihodnjik.)

Avtomobil nosilec smrti.

V Chicagi in bližnji okolici je bilo l. 1925 smrtno pobitih v avtomobilskih nezgodah 786 ljudi, leto poprej pa 687. V Detroitu je bilo preteklo leto ubitih 325 ljudi v avtomobilskih nezgodah; v Cincinnatiju 129, v Clevelandu 205, v New Yorku blizu 900, v St. Louisu 192 in tako naprej od mesta do mesta.

Večino avtomobilskih nezgod povzročijo nepazni vozniki in pa tisti, ki se vozijo tjavendan brez cilja, samo za zabavo. Drve, ne da se jim kam mudilo. Precej smrtnih slučajev je pripisati tudi nepaznosti pasantov, ki križajo ulice ne da bi gledali na avtomobile. Med ubitimi je zelo velik odstotek otrok.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

IZ FARMARSKIH KROGOV.

SHELDON, WIS. — Farfarji zelo poredkoma dopisujejo v Proletarca. Tukajšnji slovenski naseljenci se povečini pečajo z živinorejo in mlekarstvom. Predno so se začeli ukvarjati s kmetijstvom, so si služili kruh v industriji in bili skoro vsi naročniki "Proletarca". Začetna borba, kateri je izpostavljen vsak farmer-pionir, jim je vzela zanimanje za delavski pokret in socializem. To je bilo pred leti. Ampak tudi sedaj jih je nemogoče pripraviti, da bi se zainteresirali v stvari širšega značaja. Zaverovani so v probleme, ki so jim najbližji; ker se ne zanimajo za ekonomska vprašanja, nemorejo zapopasti, da je rešitev kmečkega in delavskega prebivalstva v medsebojnem razumevanju in kooperaciji. Isti interesi, ki izkoriščajo delavca v industriji, izkoriščajo farmarje. Špekulanti "zasluzijo" milijone s pridelki, za katere se znoji farmer vse leto. Farmerjem ni sedanja uredba prav nič bolj naklonjena kakor industrialnim delavcem. Dolžnost farmerjev do samega sebe bi bila, da bi se zanimali za socializem in iskali sodelovanje z delavstvom. Na združnem polju bi farmerji skupno z delavstvom v mestih lahko dosegli ogromne uspehe. Če danes za to še ni dovolj zanimanja, ni rečeno, da ga nikoli ne bo. Farmerji ne moremo pričakovati zaslombe od tistih ki nas odirajo. Delavci tudi ne. Ker smo v večini, bi lahko uredili ekonomski sistem tako da bi služil tistim ki producirajo — to je — vsemu delavskemu ljudstvu. Nauk: Učimo se socialistično misliti in delati. — *Ignac Kolar.*

KLUB V WARRENU ZA DOM J. S. Z.

WARREN, O. — Klub št. 243 JSZ. je na svoji redni seji dne 20. decembra soglasno sklenil sodelovati v akciji za zgraditev doma J. S. Z., in v ta namen vzel eno delnico. Klub v Warrenu se je reorganiziral, oziroma ustanovil, v zadnjem četrtletju preteklega leta.

V odbor kluba za leto 1926 so bili izvoljeni:

Frank Modic, tajnik-blagajnik;

Frank Modic, organizator;

Evgen Mikuš, zapisnikar;

John Sušlek in Frank Umek, nadzornika.

Nadalje je seja zaključila, da se naše seje odslej vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu po seji društva "Jan Hus" SNPJ, v isti dvorani. — *Frank Modic.*

H KRITIKI "DRUŽINSKEGA KOLEDARJA".

CHICAGO, ILL. — Sodrugi Anton Slabe je v svoji obširni kritiki "Ameriškega družinskega koledarja" zapisal glede moje "Dolarjeve povesti" tudi sledeče besede: "Podobno reč sem namreč že nekoč čital." — Prosim s. Slabeta, naj javno pojasni, na kaj insinuirá s temi besedami. Ali je mislil povedati, da je čital podobno osnovno idejo, kar je lahko mogoče, ali je mislil reči, da je moje delo plagijat? Cikanje, direktno ali indirektno, na plagijatstvo ni šala. Zase izjavljam, da jaz še nisem čital ničesar podobnega. Ako pa je kaj takega, naj s. Slabe navede vir. — *Ivan Molek.*

SHOD KLUBA J. S. Z. V DETROITU BO 10. JANUARJA.

DETROIT, MICH. — Klub št. 114 sklicuje velik javen shod, ki se bo vršil v nedeljo dne 10. januarja ob 2. popoldne v Hrvatskem domu na Kirby Ave. Glavni govornik bo Jože Zavertnik, urednik "Prosvete". Predmet govora bo: "Socializem in mednarodni proletariát".

Rojaki delavci, pridite na ta shod v obilnem številu. Sporočite tudi drugim, ki morda ne bodo čitali naznanil, da se ga udeleže.

Klub št. 114 vzlic številnim nasprotnikom lepo napreduje. Pevski zbor ima sedaj nad dvajset pevcev. Svoj koncert priredi dne 28. marca. V doglednem času bomo imeli na sporedu tudi kako dramsko predstavo.

Tistim ki pravijo da člani od našega kluba odpadajo (s tem izražajo svoje želje) in drugim ki bi jih morda zanimalo, sporočam, da smo dobili precej novih članov v klub in dobili jih bomo še več. Detroiti klub sodrugi ne mislijo iti v rezervo.

Kot poročevalci smo počasni, zato so dopisi iz Detroita v "Proletarcu" zelo redki. Četudi stvar ni več "novica", vseeno bom ob tej priliki omenil, da se je tajnik našega kluba Franjo Kuhovski poslovil od samskega stanu in sklenil deliti dobrote in grenkosti življenja s svojo ljubljeno soprogo. Naj bo dobrot več kakor grenkosti, je naše voščilo.

"Ameriški družinski koledar", kolikor smo ga dobili v Detroit, smo hitro razprodali. Kdor ga še nima, ga bo lahko dobil v nedeljo 10. januarja na shodu. — *Poročevalci.*

POPRAVEK K ZAPISNIKU PENN. KONFERENCE J. S. Z.

LAWRENCE, PA., — K mojemu poročilu, ki sem ga podal XI. konferenci klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije na Syganu, se v zapisniku, priobčen v 954. šte. Proletarca pomotoma glasi sledeče: "Kar se tiče društva, so se nazadnjaki poslužili prilike v njegovi odsotnosti in prekinili stike z Izobraževalno akcijo JSZ." Tako je zabeležen zadnji odstavek v mojem poročilu, kar je napačno.

V resnici je naše društvo Prosveta št. 245 SNPJ. še vedno pod rubriko "Izobraževalne akcije JSZ." in jo dosedaj podpira z vsoto \$1.50 na mesec. Tega sklepa društvo še ni spremenilo.

Toliko v pojasnilo k omenjenemu zapisniku, da se društvu ne bi delala krivica.

S socialističnim pozdravom — *Louis Britz.*

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, OHIO.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Sodrugi, udeležujte se redno sej, ker je vedno kaj zanimivega in važnega na dnevnem redu. Simpaticarje vabimo, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu za boljše bodočnost delavskega ljudstva. **TAJNIŠTVO KLUBA ŠT. 232.**

POHUJŠANJE V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45, ki poleg drugih svojih aktivnosti goji tudi dramatiko kolikor je v tukajšnjih razmerah in okoliščinah največ mogoče, vprižori v nedeljo 10. januarja ob 2. popoldne Cankarjevo farso v treh dejanjih "Pohujšanje v dolini šentflorjanski", ki bo sedaj prvič na našem odru. Pričakuje se velike udeležbe ne le iz Waukegana in North Chicage, ampak tudi iz Chicage, in bližnjih naselbin v Wisconsinu.

Tisti ki pridejo iz Chicage lahko vzamejo vlak North Western železnice, a najprikladnejši so vlaki električne železnice (North Shore Line). Iz Chicage vozijo s postaje na Adams in Wabash vlaki v Waukegan vsake pol ure. Ako vzamete waukeganski vlak, izstopite na Tenth streetu, od kjer imate še dobra dva bloka do Slov. narodnega doma. Ako vzamete milawuški vlak, vprašajte za transfer, izstopite na North Chicago Junction, presedite se na poulično karo in se peljite z njo do desete ceste.

Milwauški brzovlak dobite na postaji ulic Wabash in Adams v Chicagi vsako uro, npr. ob 10., 11., 12., 1., 2., itd. Iz Chicage se odpeljite najpozneje ob 11. dopoldne, ali vsaj opoldne, da pridete pravočasno v Waukegan.

Enako prikladne zveze z Waukeganom kakor Chicago imajo tudi naselbine Milwaukee, Racine, Kenosha in nekaj manjših.

Po igri bo plesna zabava v spodnji dvorani. Vstopnina na predstavo in veselico je samo 50c.

SILVESTRORVA ZABAVA KLUBA ŠT. 1 DOBRO IZPADLA.

CHICAGO, ILL. — V četrtek dne 31. decembra je klub št. 1 priredil Silvestrovo zabavo, kakor jo priredi sedaj že precejšnjo vrsto let. Ali še nobena ni videla toliko udeležencev kakor poslednja. Razun uradnih priredb SNPJ. skupnega značaja ni imela še nobena slovenska priredba take udeležbe v dvorani SNPJ.

V Chicago se je priselilo mnogo rojakov in slovenskih družin iz raznih krajev. Na naših zabavah vidijo tudi tisti ki so skoro na vsaki slovenski priredbi mnogo neznanih obrazov. Tudi na Silvestrovi zabavi jih je bilo. A vladalo je neprisiljeno razpoloženje, svet se je zabaval in bil vesel.

Program je bil boljši kakor na naših dosedanjih Silvestrovih priredbah. Letos je z nekaj komadi sodelovala tudi godba, ki je za začetno točko zasvirala Marseljezo in potem med presledki nekaj skladb. V duetu sta nastopili Mrs. L. Nemanich in Miss Helen Underwood. Nastopili sta na zahtevo večkrat. Na glasovir ju je spremljala Mary Oven.

Joško Oven je deklamiral Vojanovo "Luč".

Mala Anna Turk je deklamirala pesem "Rojstvo" (Cvetko Golar). Zdi se mi, da je bila deklamacija prikladna za tako prireditelje — k rojstvu novega leta. Anna je deklamirala zadnjič na "Miklavževi prireditvi" društev SNPJ. skupno z dečkom Kovačem, in oba sta bila dobra. Deklamirala je že enkrat poprej.

Pesem "Rojstvo" ni lahka deklamacija. Zahteva močan glas in še marsikaj, kar ji more dati le odrasčen deklamator. Ali Annie je izvršila svojo tako dobro kot se more od deklice njene starosti sploh pričakovati.

Ivan Molek je za to priliko spisal igro "Novoletna resolucija", ki je tvorila zaključni del programa. Na-

stopili so v nji John Olip v vlogi bankirja Krausa, njegov sin Milan je bil Joško Oven, Bankirjev prijatelj Bimbo je bil A. Miško, vlogo služkinje v bankirjevi hiši je imela Angeline Tich. Predno se je pričel program, je bila v teku plesna zabava. Stoli so bili po dvorani naglo razpostavljeni, ker je vsakdo rad pomagal storiti to ali ono. Med programom je bilo še precej mirno, če se vpoštevajo gnječo in pa, da to ni kaka priredba resnega značaja, ampak veselica na Silvestrov večer. Tudi igri je občinstvo sledilo z zanimanjem in se smejalo kadar je kak igralec rekel kaj po angleško, ali kadar je bankir s svojim strogim glasom poklical Bimbota po imenu in z njim modroval.

Ko je bilo programa konec, točno o polnoči, so sledila običajna voščila, tiskanje rok in morda tudi kak prijateljski poljub, potem pa se je nadaljevala plesna zabava. Igral je Koludrov orkester. Omenjam ga, ker je igral precej boljše kot drugikrat. Zabava se je završila brez nezgod, kar se ne more reči o vsaki zabavi, ki se vrše križem dežele ta večer. Morda je bil kdo proti koncu bolj razposajen kakor navadno, morda je kdo hotel kljubovati 18. dodatku s predolgimi pogledi proti nebu, kajti prilike je danes dosti, morda je kdo celo prekoračil meje etikete in takih stvari, ali zabava je bila privlačna da so jo bili ljudje veseli in ostali do konca, dokler je igrala godba. Nekateri pa so hoteli ostati še dalj, kajti Silvestrov večer je samo enkrat v letu. — Opaz.

VIHARJI V DETROITSKI NASELBINI.

DETROIT, MICH. — Detroit je mesto avtomobilске industrije. Ime Ford pomeni tudi Detroit, ki se je v teku par desetletij razvil v miljonsko mesto.

Slovenska naselbina je že precej stara, povečala pa se je zadnjih par let z naseljenci iz "copper country" (Calumet, Mich., in okolica) ter z naseljenci iz premogovniških okrožij. Naselbina ni kompaktna, kar je v kvar vsem slovenskim organizacijam. Naši ljudje žive raztreseni po vsem mestu, tako da je družabno življenje med nami zelo otežkočeno.

Klub št. 114, JSZ. je precej močan, toda ni aktiven v tisti meri kot bi tako velika naselbina zahtevala. Vzrok je, kot že omenjeno, oddaljenost sodrugov drug od drugega, nekoliko pa tudi "utrujenost". Kajti naš klub je bil pred leti eden najaktivnejših v Jugoslovanski socialistični zvezi. V članstvu ni nazadoval pač pa beleži napredek.

Vzlic temu da ne živimo kompaktno skupaj, je pa naš narod ostal lojalen svoji stari tradiciji, zapopadana v prepirih. Tega nam nič ne primanjkuje. Sedaj je glavni del "špetirov" koncentriran v društvih S. N. P. J. "Progresivni blok" pomeni pri nas boj v društvu SNPJ., in ta boj je pravcata borba. O korupciji v glavnem uradu se govori pri nas veliko več kakor pa o korupciji v ameriški vladi za časa predsednika Hardinga. Samo čudno je, kako to da SNPJ. še vedno izkazuje okrog dva miliona dolarjev premoženja. Ako je korupcije toliko kot govorimo pri nas, bi morala SNPJ. imeti dva miliona dolarjev primankljaja, ne pa premoženja.

Največji lump v SNPJ. je po zahtevu tukajšnjih "progresivcev" Jože Zavertnik. Kako je njemu mogoče krasti na debelo iz jednotine blagajne, mi je nepojmljivo, ker nima opravka z jednotinim denarjem. Pa tudi drugi člani glavnega odbora so lumpje in tatovi; samo par odbornikov je, do katerih še gojimo zaupanje. Za najpoštenjša pa smatra naš "progresivni

blok" glavnega tajnika M. J. Turka, ki je moderni Matija Gubec v borbi proti "korumpirani mašini".

Kdor je s "progresivnim blokom", je "komunist". Detroitški jugoslovanski komunisti se prav nič ne ukvarjajo z borbo proti kapitalizmu, kajti kapitalizem je "olrajt". Večina glavnega odbora SNPJ. pa ni "olrajt", zato so ji "progresivci" napovedali boj.

Pri enem tukajšnjemu društvu SNPJ. je nastaja tako kritična situacija, da izgleda ves boj kakor borba za kontrolo med hrvatskim in slovenskim članstvom. Večina Hrvatov je v mejah SNPJ. "komunistična", čeprav je zunaj društva vse drugo, samo komunistična ne. Slovenci pa so po nazorih "komunistov" vsi socialisti, razen tistih, ki "drže" s komunisti.

Morda je ni jugoslovanske naselbine v Ameriki, kjer bi bil fanatizem tako v cvetju, kakor pri nas. Famosni Korl Novak v Detroit pogosto prihaja. Naravno je, da hujska, ker je to njegova profesija. Pripoveduje, da ni provokator, ampak pošten "radniški vodja". Vodil je stavke v Sloveniji in igral vlogo mučenika. Njegovi listi pa še niso priobčili njegove mučeniške zgodovine, in tako smo nekateri še vedno v dvomu, kdo pravzaprav je ta Korl Novak.

Med slovenskimi "komunisti" ima prvenstvo neki butleger, ki si je s prodajanjem "revolucionarne" pijske pridobil precejšnje premoženje. Mož bi mogoče ne bil še tak "krenk", če ne bi imel nad sabo drugih nadlog. Da je človek siten, vplivajo mnogokrat tudi "družinske razmere".

V fanatičnem razpoloženju ne odloča razum. Nahujskan "komunist" ne verjame da je bela barva bela, pa če bi mu to dokazovalo milijon slikarjev. On bo trdil nasprotno in bo vesel svoje "gorečnosti". Zanimivi so naprimer tukajšnji komunistični shodi in debate med "komunisti" in eselpisti. Medklici lete vse križem. Na govornika stavijo "pitanja". Pristaši govornika ploskajo, njegovi nasprotniki se reže kakor bedaki, nepristranska audijenca pa se smeje obojim.

Tak je torej jugoslovanski Detroit ob koncu leta 1925. Razdražen, nesložen, "revolucionaren" in ob enem reakcionaren ter nesposoben za smotreno delo. Henry Ford se nima od jugoslovanskega delavstva ničesar bati in kapitalizem bo še dolgo izkoriščal, ako bo preobrat odvisen od elementov, kakršni so zbrani pod zastavo C. N. "progresivnega bloka".

Poročevalec.

NEKAJ O "PLEHARJIH" IN ZLATIH JAMAH.

PUEBLO, COLO. — V "Glasu Naroda" sem čital v par dopisih Matija Pogorelca, da mu socialisti niso pri srcu. To je tako bolj po strani povedal, češ, dajte tiste cente, ki jih še niste požrli, za namerovani Slepški dom v Ljubljani, nimate pa pravice vpraševati, kaj je s fondom za Slovensko zavetišče v Ameriki. Čemu, Matija, nimamo pravice? Zakaj ne bi vprašali Sakserja in Brožiča, kje so tisti tisočaki? Tudi v Pueblu smo nekaj dali, čeprav nismo požrtvovalni.

Resolucija pennsylvanske konference klubov JSZ., ki vprašuje odbor Slovenskega zavetišča v Ameriki, kaj je s tistim denarjem, je zelo na mestu in upam, da se bo stvar enkrat razčistila. Če je denar poneverjen, kot se govori celo v našem daljnem mestu, je dolžnost ljudi ki so v odboru, da to enkrat povedo! Matija, pa napiši Ti dopis in vprašaj kako in kaj! Iz zapisnika konference vidim, da je bila resolucija poslana tudi drugim listom, med njimi "Glasu Naroda" in glasilu JSKJ. "Novi Dobi." Priliko imam čitati oba slednja

lista, a do danes še nisem videl, da bi jo bil "Glas Naroda" priobčil. Ali je bojazen vzrok, da se bi kaj ne izvedelo?

V Sakserjevem "Glasu Naroda" z dne 21. decembra sem čital dopis "s pota". Umevno je, da ga je napisal Matija, kajti on ima monopol na dopise "s pota". Matijata ni bilo v našo naselbino, kot piše sam, že par let, dasi se v coloradskih naselbinah zelo pogosto oglašja. Pueblo ni prav ugoden kraj za njegov biznis, zato nas ne obiskuje pogosto. Končno pa je vendar prišel spet med nas za nekaj časa. Dopadlo se mu je posebno delovanje tukajšnjega župnika Cirila Zupana in pa farna šola. Župnika je pohvalil kot ima Matija navado, če ni ž njim skregan.

V "G. N." našo slavno naselbino takole opisuje:

"Pred poplavo v Pueblu je kupil Rev. Ciril Zupan večji del takozvane, ne več poslujoče Eler (*pravilno Eller*. — Op. O. T.) rudotopilnice . . . Pred par leti, ko sem bil tam, je na Rev. Zupanovem prostoru še stal velikanski dimnik, po katerem je uhajal dim iz plavža. (Kako moder je Matija! — Op. O. T.) Ta velikanski dimnik je bil iz fine opeke. Potem pa so ta dimnik podminirali ter nabasali z dinamitom, da ga razstrele. Ob navzočnosti velike procesije je Rev. Zupan blagoslovil podvzetje z željo, da bi padel dimnik na pravo stran. (Torej vidite, da smo napredni! Pri nas nabasemo dimnik z dinamitom, potem pa se zberemo v procesijo in molimo, da bi padel "na pravo stran"! — Op. O. T.) Strel je počil, dimnik je zletel v par prelomljenih kosih v zrak ter nato padel na zemljo. (Kako modro opisuje Matija to čudežno razstrelbo! — Op. O. T.) Tam stoji danes moderna plesna dvorana, ob straneh pa so šolske sobe, v spodnjem pritličju soba za igranje, oddelek za dame, kjer se lahko umivajo in lišpajo . . . (Torej naše dame se lahko umivajo in lišpajo v postopju "moderne plesne dvorane". Že parkrat prej sem pisal, da nimajo naše ženske nikjer toliko svobode kakor v Pueblu, kar je z enim dopisom potrdil tudi Pepe s pipcem. — Op. O. T.) V drugem nadstropju so šolske sobe, v tretjem pa velika dvorana . . . za javne plesne. V nji je tudi oder za godce, in prostora je za tisoč plesalcev. Tako sem začuden opazoval plesalke in plesalce na Zahvalni dan dne 26. nov., ki so se vrteli ob zvokih fine godbe. Vprašal sem nekega rojaka, če je tu danes ples, pa mi je odvrnil, da je vsako nedeljo. (Preberite prejšnji stavek še enkrat. Matija pravi, da je opazoval plesalce in plesalke, pri tem pa vprašal enega rojaka, "če je danes ples". Gledal je plesajoče pare, pa ni vedel, da je ples. — Op. O. T.) Na oni veselici sem bil pozno v noč ter opazoval fino opravo ter drage dekoracije v St. Mary šolski dvorani. (Ime Matere Božje ni ravno prikladno za plesne dvorane. — Op. O. T.) Ko sem onega večera srečal Rev. Cirila, sem mu rekel, da škoda, da ni to pred dvajsetimi leti, kajti kaj vse bi on lahko že storil . . . Šolska dvorana je nekaj sijajnega in če bo šlo tako naprej, da se bo vedno tako lahko oddajala, je tudi zlata jama . . ."

Matija je torej prišel končno na "zlato jamo", in to me spominja, kako so pred mnogimi leti potujoči slovenski pleharji radi obiskovali "zlate jame". Takrat je bilo v zlatih jamah še precej zlata, to je, zlata ruda je bila bogata na zlatu. Spreten rudar, ki je znal najti dober kos rude in ga skriti, je lahko precej postrani "zaslužil", še več pa pleharji, ki so kupovali to rudo. Dali so rudarjem v zameno uro ali prstan, ali pa so rudo kupili, za katero so navadno dali komaj desetino vrednosti. Med temi potujočimi pleharji se posebno spominjam iz časov ko sem bil rudar v Leadvillu in

drugih krajih kjer so zlati rudniki Matijata in dveh Stoničev, Johna in Jakoba. Slednji, kot sem čital svoječasno v Prosveti, je sedaj "retired business man" neke v "zlati" Californiji. John je menda v Chicagi, kot sklepam iz poročil o konvenciji SNPJ. v Waukeganu, katero je ustmeno pozdravil John Stonich in jo prosil, da naj da tudi biznismenom enake pravice.

Zlati rudniki v zapadnih državah so precej izčrpani. Ruda, ki jo še spravljajo na površje iz njih, ni več "high grade". "Zlatih jam" za naše potujoče zlatarje torej ni več. Ampak Matija, ki je star fant, se je navadil potovati in tako cirkulira neprenehoma po deželi. Odkril pa je novo "zlati jamo", — reklamo, ki jo dobiva brezplačno v obliki dopisov. Spominjam se, da je med vojno pripovedoval, da je "za republiko" in pripovedoval nam je o jugoslovanskih krajih, katere je parkrat obiskal. Takrat je pričel z dopisi v "Prosveti", ker se je skregal z "Glasilom KSKJ." in frančiškani, kakor je v veseli družbi zelo rad povedal. Dejal je, da je uredniku Zupanu posodil cel kup knjig (povesti) za priobčevanje, pa mu niso dali zato nobene hvaležnosti in tudi odškodnine niso hoteli plačati. Tako je Matija postal reden dopisnik "Prosvete". Sedaj, ko se svet nahaja v znamenju "progresivnega blacka", je pa Matija postal Glasnarodovec in piše dopise v New York. Ko je bil tu nam je povedal, da je član SNPJ., ali nič manj prijazen ni bil s člani KSKJ. Našo naselbino pa je opisal tako da klerikalcem ugaja.

Na koncu svojega dopisa pravi, da je nasproten tistim dopisnikom, ki se podpisujejo z izmišljenim imenom. On se namreč vedno podpiše z imenom kakršnega je dobil po očetu in krstu. Njemu se to izplača, ker piše deloma ker ga veseli, največ pa radi reklame. Jaz ne iščem reklame, zato se podpišem kakor navadno — *Old Timer*.

Komunistične struje se vračajo v socialistične stranke.

Na Češkem obstoja stranka pod imenom "neodvisna komunistična stranka", ki je nastala po razkolu v komunistični stranki. Sedaj se je pridružila češki socialistični stranki.

Na Švedskem se voditelji švedske neodvisne komunistične stranke pogajajo za pridruženje k socialistični stranki, katera jih je pod gotovimi pogoji pripravljena sprejeti.

V Združenih državah se je vrnilo v socialistično stranko precej bivših komunistov. V Chicagi so se vršili pred par meseci pregovori med zastopniki češke socialistične federacije in češke Marksistične federacije, katera je preje pripadala h komunistični Workers' Party, za pridruženje slednje in njenega dnevnega glasila k socialistični stranki, toda do sporazuma ni še prišlo.

Tudi med nemškim delavstvom v Ameriki se opaža mnogo več zanimanja za socialistično stranko kakor v prejšnjih petih letih.

KOMU DRUGEMU NAJ BI SE SMEJALI?

"Ali se smejete meni?" je vprašal razjarjeni profesor dijak, ki so se krohotali na ves glas.

"Ne vam!" so odgovorili vsi naenkrat.

"Tako," je dejal profesor, "kak drugega naj bi bilo tu v razredu čemur bi se smejali?"

Z agitacije v Ohiju in West Virginiji.

Chas. Pogorelec.

"Najprej se boš 'zapičil' v Clevelandu in okolici, in ko opraviš tam, se začne tvoja križ-krazeva pot po vzhodnem Ohiju in W. Virginiji med premogarji", se je glasilo navodilo originatorja moje agitacijske ture sod. Antona Gardena, tajnika ohijske "Konference klubov JSZ. in društev 'Izobraževalne akcije JSZ'."

O uspehih te agitacije sem deloma poročal že v 951. št. v. Proletarca. Ko sem opravil svoje delo v Fairpointu in Maynardu, sem se odpeljal na Bridgeport, kjer me je pričakoval s. Anton Garden. Odpeljala sva se na njegovo stanovanje k našemu staremu znancu John Rebolu, pri katerem sem se za časa moje agitacije v tem okolišu tudi jaz ustanovil. Zvečer istega dne sva se podala v Triadelphijo, W. Va., kjer bi se imel vršiti shod, a je bil vsled gotovih zadržkov odložen na naslednje jutro. Ustavil sem se pri s. Virtu, kjer sem se seznanil s sodrugom Cheligoyem, Zorkotom in drugimi. Obiskali smo tudi s. Tom Revna v bližnjem Valley Grovu, kjer smo v prijaznem kramljanju o našem pokretu prebili nekaj uric.

Shoda v Triadelphiji se je udeležilo nekaj nad dvajset oseb. To bi bila za veliko naselbino slaba udeležba, ali za manjše je to lahko veliko število. Že pred shodom je bilo v pogovorih med udeleženci opaziti zanimanje za socialistično stvar. Po shodu se je organiziral klub J. S. Z., v katerega je pristopilo osemnajst članov. Za tajnika je bil izvoljen s. Michael Cheligoy, energičen in inteligenčen dečko, navdušen za socialistično delo. Sploh so se vsi ki so pristopili v klub pokazali za zavedne in resne delavce, kot jih je opaziti malokje. Obljubili so, da klub ne bo ostal samo pri osemnajstih članih; agitirali bodo, da postane eden izmed najjačjih v JSZ. in s to napovedjo so vrgli rokavico klubu št. 1 v Chicagi, ki je danes po številu članov in aktivnostih največji v JSZ. "Pokazali vam bomo, da znamo tudi mi delati, da se tudi mi zavedamo svoje dolžnosti do sebe in delavskega razreda vobče. 'Proletarcu' moramo dobiti v tem okrožju več novih naročnikov, da postane eden najbolj razširjenih listov v našem kraju," so mi rekli sodrugi ob poslovitvi.

Popoldne istega dne smo imeli shod na Boydsvillu (Bridgeport), na katerem je bila udeležba manjša kot bi bilo pričakovati v tako veliki naselbini. Udeleženci so prišli tudi iz okoliških naselbin Blaine, Triadelphia, (W. Va.), Glencoe itd. Iz Glencoe je prišel sod. Nace Zlemberger, ki je član socialistične organizacije jugoslovanskega delavstva v Ameriki od njenega začetka. Spregovoril je par besedi in vzpodbujal navzoče za delo v klubih JSZ. Predsedoval je A. Garden. Po shodu je bil organiziran socialistični klub s šestimi člani. Malo število sicer, a tisti ki so pristopili, so odločni in sposobni borci, kar daje klubu pogoj, da bo živel in da bo aktiven ter napredoval. Njegov tajnik je s. Anton Garden, ki je čitateljem Proletarca in našemu delavstvu v splošnem, znan po svojih spisih in aktivnostih.

Naslednji dan sva se s sod. Gardnom podala v bližnji Blaine, kjer je aranžiralo shod društvo št. 333 SNPJ. Za tako majhno naselbino je bil primeroma dobro obiskan. Vršil se je v prostorih sod. Bradleya. Predsedoval je s. A. Garden, ki je v kratkem nagovoru pojasnil namen in pomen tega shoda, nakar je po-

delil besedo piscu tega poročila. Po končanem govoru se je na poziv predsednika za ustanovitev socialističnega kluba prijavilo za pristop šestnajst oseb, med njimi štiri ženske, kar je zelo razveseljivo dejstvo. Povsod se opaža, da se tudi med naše žensktvo naseljuje več zanimanja za Proletarca in JSZ. Za tajnika kluba je bil izvoljen s. A. M. Bradley.

V sredo 2. decembra sem se podal v naselbino Piney Fork. Sestanek je aranžiralo društvo št. 176 SNPJ., ki se je vršil še isti večer pri rojaku Law. Omejeu. Udeležilo se ga je okrog dvajset oseb. Po končanem govoru se je organiziral klub JSZ., v katerega je pristopilo šestnajst članov, med njimi dve ženske. Tudi tem velja isto kakor sodruginjam v ostalih naselbinah, koder smo organizirali klube: Stojte v boju za delavske pravice, agitirajte za socialistične ideje, učite se in poučujte druge, bodite aktivne v klubu, udeležujte se diskuzij na klubovih sejah in sodelujte v njegovih akcijah. Tako boste vršile svoje dolžnosti kot soboriteljice v boju za odpravo sedanje uredbe, ki tepe vse delavsko ljudstvo. V Piney Forku sem prenočil pri s. Strahu, tajniku društva, ki je precej pripomogel s sodelovanjem drugih somišljenikov za aranžiranje sestanka.

Iz Piney Forka sem se vrnil v Bridgeport, in nato sva šla s s. Gardnom v Neffs, kjer sva obiskala somišljenika John Mavrija. Žal, da nam radi razpodelbe shodov v drugih naselbinah ni bilo v tem času mogoče aranžirati sestanka tudi v Neffsu, kjer bo v doglednem času po vsej priliki organiziran socialistični klub, za kar se je zavzel prej omenjeni somišljenik, in pri delu mu bodo pomagali tudi naši sodrugi iz bližnjega Bridgeporta, med njimi A. Garden. Tako bo tudi naselbina Neffs reprezentirana v socialističnih vrstah. Pozno zvečer sem se poslovil od sodruga Gardna in se odpeljal proti Glencoe, kjer sem obiskal našega dolgoletnega borca in pionirja Naceta Zlembergerja ter ostale sodruge, med katerimi sem preživel nekaj veselih uric. Naslednji dan smo imeli shod, o katerem je bilo v Proletarcu že poročano, zato bi bilo stvar nepotrebno ponavljati.

Iz Glencoe sem se podal naprej proti Warrenu (O.), kjer je klub JSZ. priredil veselico in shod, ki je bil prilično dobro obiskan. Priredba je povoljno izpadla, najsibo v moralnem ali gmotnem oziru.

Sodrug Bergant iz Power Pointa je v tem času sporočil začasemu tajniku s. A. Žagarju, da naj obiščem tudi njihovo naselbino kadar bom v bližini, in omenil, da "nekaj se bo že dalo narediti." Dne 6. decembra sem se torej napotil v Power Point. Tovaršijo na potu mi je delala sodruginja Chuck, soproga našega starega somišljenika Steve Chucka. Odpeljala sva se iz Youngstowna popoldan in dospela na cilj do večera. Oglasil sem se pri s. K. Bogataju, s katerim sva bila po dopisovanju znana že precej časa, osebno pa sva se seznanila na waukeganski konvenciji SNPJ., kjer sva bila delegata. Najino svidenje je bilo prijateljsko in oba sva se ga razveselila. Prišli so še Bergant, Tavčar in Dolinar. Slednjega poznam še iz Moon Runa, Pa., ko sem bil pred par leti tam na agitaciji. Še isti večer smo se podali po naselbini na agitacijo. Dobili smo nekaj naročnikov "Proletarcu", ob enem pa agitirali za sestanek naslednji večer. Začetek je bil torej dober in vsi smo bili zadovoljni z njim, posebno jaz, ker sem prišel v dotiko z zavednimi proletarci, ki so bili takoj pripravljeni dati vso mogočo kooperacijo. Kolikor jih nisimo mogli obiskati ta večer, sva jih obiskala s sod. Bergantom naslednji dan. Peljal me je tudi na svojo kme-

tijo v bližini Power Pointa, kjer sem v družbi njegove družine prebil popoldan. Bergant ni samo zaveden delavec-farmer, ampak tudi godbenik. Kar je on, želi da bodo tudi njegovi otroci. Svoje hčerke vzgaja v tem smislu in ob enem jih uči v godbi. Že sedaj ima družinski orkester z ubranimi glasovi in pravimi instrumenti. Družinski orkestri in zbori so navadno priučeni nastopati brez not in instrumentov, z neharmoničnimi glasovi in brez kapelnika. Bergantov je torej izjema. Klubovim priredbam bo lahko precej pripomogel s svojimi muzikaličnimi močmi.

Dan se je bližal koncu, poslovil sem se od prijazne družine in z Bergantom sva zopet odšla nazaj v naselbino kjer se je imel vršiti pri s. Bogataju sestanek za ustanovitev socialističnega kluba. Udeležba je bila precej dobra. Kot že poročano, je predsedoval s. Bergant, za njim pa sem nastopil jaz in razložil namen moje misije po ohijskih naselbinah. Vsa izvajanja so navzoči vzeli z zadovoljstvom na znanje. Klub JSZ. je bil ustanovljen in pristopilo je štirinajst oseb, med njimi šest žensk. Taka zavednost ženstva navdaja človeka z veseljem, ker ve, da bo delavsko gibanje po svetu dobilo svojo pravo moč šele tedaj, kadar se ga oklene delavsko žensktvo v enaki meri kakor moški.

Iz Power Pointa sem odpotoval z najboljšimi vtisi. Prišedši v Youngstown sem obiskal sodruga John Petriča, ki je pionir Proletarca in JSZ. John Petrič je še vedno tak kot je bil. Zanima se za naše gibanje in mu pomaga kolikor mu dopuščajo okolščine. Prebil sem v njegovi družbi par ur in kramljal z njim o agitaciji in drugem, tikajoče se naše organizacije in glasila.

Moja poslednja, kakor prva pot na tej agitaciji, je bila v Cleveland in okolico. Clevelandška in okoliške naselbine nudijo za našo agitacijo veliko in hvaležno polje. Zelo žal mi je, da nisem imel nekaj dni več časa, ki bi ga posvetil "slovenski metropoli", kakor jo nazivajo. Izgledi za organiziranje novih klubov so dobri v Newburghu in West Parku. Somišljeniki, katere sem v teh krajih obiskal, bodo z agitacijo za ustanovitev klubov nadaljevali in potem skrbeli za aktivnost novih socialističnih postojank.

Na agitaciji v West Parku mi je največ pomagal Paul Slabe, s katerim sem se seznanil na konvenciji SNPJ. v Waukeganu. Obiskal sem ga v nedeljo 13. decembra. Ker je bila ta dan seja delničarjev Slov. narodnega doma, je izposloval, da so mi dovolili vstop in izpregovoriti nekaj besed, za kar so mi dali deset minut časa. Mnogo se v 10 minutah ne more povedati, vendar sem jim hvaležen za naklonjenost, posebno še če se pomisli, da sem nastopil za časa zborovanja in so sejo radi tega prekinili. Nekateri so pričakovali da "lopnem po farjih", a želja jim ni bila izpolnjena. Zelo radi bi rekli, "glejte, socialiste! Saj ne znajo drugega kakor napadati vero." Nepoučen veren človek dobi proti socialistom še hujše predsodke in reakcija ga še bolj dobi v roke. Socialisti niso organizirani za boj proti cerkvi ali veri, organizirani pa so za borbo proti sedanjemu ekonomskemu sistemu in za socializem. Socialist veruje v znanje in odklanja praznoverje. Ne bori pa se proti veram. Ali socialist si pridržuje pravico bičati vsakega ki se poslužuje kakršnegakoli sredstva v prid kapitalističnega sistema. Tisti ki pod krinko vere služijo kapitalizmu, so sovražniki delavstva in vera jim je le sredstvo za zavajanje mase. Taki "pobožnjaki" niso vera, dasi v svoji propagandi delajo vtis, kakor da so oni in vera eno in isto. Delavec se mora

naučiti, da je ekonomsko vprašanje zanj glavni problem. In naučiti se mora biti na strani tistih, ki se bore za njegove življenske interese. Kdor pod masko vere ali duhovniške halje hvali sedanji sistem in služi gospodarjem, je sovražnik delavstva in delavstvo mora biti toliko pametno, da bi take ljudi znalo presojeti v pravi luči.

Število naročnikov "Proletarca" v West Parku se je pomnožilo, in bo se še bolj, za kar je garancija zastopnik P. Slabe in drugi.

V Newburgu sem se zglasil pri sod. Wolku in Levarju. Šli smo na agitacijo, ki je bila za porabljeni čas (en večer) povoljna. Tudi tja bo zahajal Proletarec odslej v večjem številu. Omenjena sodruga bosta vodila agitacijo naprej in z delom ne odjenjata, dokler naselbina ne dobi socialističnega kluba.

Do uspeha na agitaciji v Clevelandu in Collinwoodu so mi poleg omenjenih pripomogli sodrugi Presterl, Lokar, Poljšak, Komar, Jauch, Bogatay in drugi. Aktivnosti naših klubov v Clevelandu se večajo, vendar pa nimajo še tistega zamaha, kakršen bi bil v tako važni in veliki naselbini potreben. Nekateri sodrugi, posebno pri klubu št. 27, so zaposleni v drugih organizacijah in akcijah. To pomeni, da so sposobne moči oddane za delo več drugam kakor klubu. Ali tudi v tem oziru se izboljšuje.

Dne 3. januarja je klub št. 27 s sodelovanjem dramskega društva "Ivan Cankar" vprizoril dramo "Na dnu", ki jo je spisal Maksim Gorki. Zelo veliko se klub zanima za svoj pevski zbor "Zarja", ki je eden izmed najboljših slovenskih pevskih zborov v Ameriki, kar je veliko rečeno, če se pomisli, da imamo zelo malo dobrih zborov. Klub je osnoval tudi večerno šolo, katero poseča okrog 80 rojakov. Poučuje se jih v angleščini in računstvu. Pozneje se ji bo dodal še oddelek, v katerem se bo poučevalo kandidate za ameriško držav-

ljanstvo o ustavi in druge potrebne stvari. Šolo vodita sodrug Siskovich in Beniger. Prostora je dal klub brezplačno. To je površen opis aktivnosti naših sodrugov v Clevelandu, iz katerega je razvidno, da jim ne primanjkuje volje za delo in da je med njimi mnogo energičnih, požrtvovalnih članov in članic.

Uspeh te agitacijske ture ki jo je zamislila ohijska konferenca klubov JSZ., je v skupnih številkah sledeči: Osem novih klubov J. S. Z.

83 naročnikov na "Proletarca" in nekaj novih zastopnikov (agitatorjev).

48 naročnikov na "American Appeal".

Vsote, prispevane listu v podporo, so bile izkazane v tozadevni rubriki. Vsem, ki so mi na kakršen koli način pomagali in sodelovali pri agitaciji, se iskreno zahvaljujem. Novim članom kličem: Nadaljujte z započetim delom, jačajte svoje klube, širite socialistično literaturo, predvsem naše glasilo "Proletarca", in pri tem delu ne prezrite ničesar, kar služi cilju našega gibanja — socialistična družabna uredba — v kateri bosta odpravljena današnja razkošnost in revščina, izkoriščanje ter druge socialne nadloge, mesto njih pa zavlada enakopravnost vseh ljudi, in vsi dobe enake priložnosti ne le delati ampak tudi uživati vse sadove dela in vse dobrine življenja.

V tekočem letu bo imela Jugoslovanska socialistična zveza svoj šesti redni zbor v kraju, za katerega se bo izrekla večina članstva. Na ta zbor se moramo pripravljati takoj. Vsak klub JSZ. naj že sedaj skrbi, da bo zastopan na tem zboru, ki se bo vršil meseca maja ali junija. Vožnje stroške delegatov plača zvezna blagajna, dnevniške plačajo klubi. Klubi ki nimajo dovolj gmotnih sredstev, do tega časa lahko prirede kako zabavo ali kaj podobnega v prid svoje blagajne.

Naprej z delom za J. S. Z., socialistično stranko in socializem!

VABILO NA

VESELICO

katero priredi

DRUŠTVO "FRANCISCO FERRER" ŠT. 131, S. N. P. J.

v soboto 9. jan. v dvorani S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vstopnina v predprodaji 50c, pri vratih 75c. Igral bo Koludrov orkester.

Pričetek veselice ob 8. zvečer.

Vabimo vse čikaško in okoliško občinstvo, da se udeleži te prireditve v obilem številu. Za dobro zabavo in prvovrstno postrežbo jamči

ODBOR.

Diktatura na Grškem in padec Cankove vlade v Bolgariji.

Grčija je imela med vojno in po vojni, pa tudi poprej, precej krvavih in celo nekrvavih revolucij. Sedaj je Grčija republika. Odstavljeni kralj živi pri svoji zlahti v Romuniji. General T. H. Pangolas se je polastil vlade pred dobrimi šestimi meseci kot nasprotnik dinastije in pristaš republike.

Grčija se je po vojni precej odebelila z novimi teritoriji na račun Bolgarije in deloma Turčije, toda slednja ji je prizadejala nekoliko težkih udarcev, ki se še danes poznajo. Grčija se nahaja v težkih krizah. Revolucije jo niso rešile, parlament ji ni mogel dati česar nima, in tako se je Pangolas domislil Mussolinija in se dne 3. januarja proglasil za diktatorja Grčije. Dejal je, da parlament ni za rabo in da je razvoju dežele le ovira. Novi diktator je obljubil Grčiji, da ji bo dal v dveh mesecih najmočnejšo armado in mornarico na Balkanu, in ta vojna sila Grčije bo po Pangolasovem mnenju dominirala na Balkan in vzhodno Sredozemsko morje. Novi diktator posnema v besedah Mussolinija, pa tudi v dejanjih. Npr., dal je aretirati več sto ljudi pod pretezo, da so komunisti in rujejo proti vladi. To kar v Grčiji imenujejo "komuniste", so ljudje, ki so nezadovoljni z razmerami in svoj protest proti vladi izražajo s simpatijami do sovjetske Rusije. Slučaj Grčije dokazuje, da je Balkan isti balkanski Balkan kakor vedno, nesposoben otresti se balkanizma.

Drugačna poročila pa prihajajo iz Bolgarije, kar nasprotno dokazuje, da je Balkan vendarle sposoben biti tudi nebalanski. Cankova vlada je padla — toda šele potem ko je spravila v grob stotine ljudi in jih na tisoče preganjala. Nalog sestaviti novo vlado je dobil Liapčev, ki je v politiki demokrat.

Cankov režim je silno razmajal stanje v Bolgariji. Ljudstvo je zbegano, razjarjeno, obupano, udano, in to v celoti slabo vpliva na dušo naroda. Eden poslednjih činov pod Cankovim režimom je bil umor socialistična Cankova. Cankov diktator in Cankov socialist (diktatorjev brat) sta se nahajala vsaki v nasprotnem taboru, in konec tega nasprotstva med njima je bil atentat na Cankova socialistična in par tednov pozneje padec Cankovega režima pod pritiskom javnega mnjenja.

Nove knjige.

Iz založništva v Sloveniji smo dobili večjo zbirko raznih novih knjig, med njimi I. in II. zvezek Cankarjevih "Zbranih spisov" (v platno vezane knjige); "Sanin", spisal M. Arcibašev (v platno vezana knjiga, 488 strani); "Poezije Franceta Prešerna"; "Mlada ljubezen", roman, spisal Alojz Kraigher; "V robstvu", roman, spisal Ivan Matičič.

Izmed brošur smo nabavili večje število izvodov Abditusovega dela "Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma" in nekaj drugih, ki bodo označene v ceniku knjig kakor hitro bo urejen.

Knjiga "Ameriški Slovenci", ki je izšla v založbi SNPJ., se dobi tudi v knjigarni "Proletarca". Stane \$5.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec november 1925

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne znamke	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
Chicago No. 1	80	10	..	\$ 27.50			\$ 9.00
Springfield ..	13	4	..	5.30			1.70
Virden	6	..	..	1.80			.60
Gillespie . . .	20	10	..	9.50			3.00
Chicago No. 20	10	20	..	10.00			3.00
Waukegan . .	11	10	..	6.80	\$24.25	\$19.40	3.10
INDIANA:							
Blanford . . .	9	2	..	3.40	1.37	1.10	1.55
KANSAS:							
Gross	2	8	..	3.40	1.25	1.00	.90
MONTANA:							
M. at L.	..	6	..	2.10	.75	.60	.60
OHIO:							
Cleveland . .	40	..	10	12.00			4.00
Warren	14	..	..	4.20			1.40
Collinwood ..	11	2	..	4.00			1.30
Barberton . .	..	40	..	14.00	13.38	10.70	
PENNSYLVANIA:							
Harwick . . .	14	10	..	7.70			1.80
Canonsburg .	34	2	..	10.90			3.60
Lawrence . . .	5	2	..	2.20			.50
Latrobe . . .	6	6	..	3.90			1.20
Avella	3	4	..	2.30			.70
Herminie . . .	9	2	..	3.40			1.10
Renton . . .	4	3	..	2.25			5.00
Moon Run . . .	..	..	25				
Meadowlands	25	..	..	7.50	18.12	14.50	2.50
WISCONSIN:							
Kenosha . . .	5	3	..	2.55			.80
Sheboygan . .	40	..	..	12.00			
Milwaukee . .	40	..	..	12.00	11.00	8.80	4.00
				413 148 35	\$175.70	\$70.12	\$56.10 \$49.05

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. nov.	101	70	83
Prejeli od stranke	600	200	..
Skupaj	701	270	83
Razpečanih tekom meseca ..	413	148	35
Na roki dne 30. nov. 1925....	288	122	48

TAJNISTVO J. S. Z.

NAVADEN ČLOVEK

v nedeljo 24. januarja, ob 3. popoldne
v dvorani S. N. P. J., Chicago, Ill.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Konvencije bankirjev, podjetnikov, prodajalcev zemljišč, zavarovalnih družb, industrialcev itd., se vrše v kakem velikem, modernem hotelu. Trajajo k večjemu tri do šest dni. Na dnevnem redu so banketi, koncerti, nagovori prominentnih ljudi in poročila o splošni prosperiteti. Konvenčne sklepe dela ožji krožek za zaprtimi vratmi. Posvetovanja, kako bi delavsko ljudstvo še lažje in še bolj odirali, so tajna. Nato izvolijo odbor, potem pa zopet banketi, koncerti in podobne zabave. Delegatje so dobro plačani. Tudi svoje žene pripelajo s seboj, eni pa si začasno poiščejo druge. Diamanti in biseri so znaki delegatov in delegatinj. Strežejo in odpirajo jim vrata lakaji v uniformah. Dvorane so sijajno opremljene.

Vse to plača Mr. Nobody.

Malokedaj se čuje kak protest. Primerjaj konvencije delavcev z gori navedenimi, pa boš videl nekaj naših "dušnih" pastirjev, s kom simpatizirajo. S polemiko o zadnji konvenciji SNPJ. v Waukeganu so zabredli tako daleč, da ne bodo svojih umazanih čizmov potegnili iz blata za deset konvencij če ne več. Kranjska kri.

V starem kraju so nam privezali blok (block) na noge, enega pa poveznili na glavo. Tako smo prišli vsi "blokirani" v to deželo "keksov" in "ajskrima". Navajeni raznih blokov, ustanavljamo iz navade in dolgega časa žegnane bloke, katerim dajemo krščanska in paganska imena. Postali smo slavni pionirji na dvoje preklanih progresivnih blokov. Blokada so veseli v farovžih in revolucionarni turisti brez nahrbtnikov. Drugače smo si pred nekaj dnevi želeli drug drugemu srečno in veselo novo leto, da bo med nami obilica zgage in medsebojnega, pristno kranjskega sovraštva in da se ne bomo rešili nesrečnih blokov.

Janez pravi, da mora biti novo leto 1926 leto popolne svobode v njegovi organizaciji. Precej let je že njen član. Storil ni zanjo nič. Čakal je in iz daljave opazoval, kako se razvija. Nenadoma ga je nekaj pičilo v želodec in sedaj izliva žolč v glasilo, v katerem svečano rolni, da nima svobode, in da bo organizacijo vzel vrag, če bo šlo tako dalje. Prepričanja nima nobenega, zato je proti vsaki politiki v organizaciji. Je velik prijatelj sovražnikov organizacije in tudi sam skrivoma ruje proti nji. Če bi se mu njegove želje uresničile in nakane posrečile, bi samega veselja poskakoval in v blaženi sreči trobil: "Glejte, ali nisem rekel, da se bo tako zgodilo?!" — Ne bo nič s tako svobodo, Janez! Škodovala bi tebi in tebi podobnim. Organizacije ne bo vzel vrag, temveč njene sovražnike in farizejske prijatelje.

Tukaj ni beležiti nič novega, kar bi zanimalo rodoljube. Novo leto je prišlo k nam kakor drugod. Sklenili smo resolucijo, jo podpisali in zapečatili, da se bo še nadalje, še z večjo vnemo in gorečnostjo delovalo na pisanem, razoranem, zasneženem in požganem kulturnem polju. Kaj bomo posejali in koliko bomo želi, bo sproti poročano v našem glasilu "Proletarcu". Našim prijateljem in sovražnikom želimo večjega "Proletarca", in zato tudi želimo, da bi v tem letu pridobil čim več novih naročnikov in nas še nadalje učil in bodril k boljšemu življenju.

Naprej v letu 1926 z delom za novo dobo — za socializem!

Prispevek.

V nedeljo 10. januarja vprizori dramski odsek kluba št. 45 "Pohujšanje v dolini šentflorjanski". Kaj je to? To je igra — farsa v treh aktih. Lepa reč — to pohujšanje! Pokojni Cankar je opisal v tej igri rodoljube in grešnike po cankarsko. "Pohujšanje v dolini šentflorjanski" je ena izmed najboljših iger, kar jih je bilo vprizorjenih na našem odru. Sedaj pa nekaj nasvetov slavnemu občinstvu:

1.) Pridite v dvorano pravočasno. (Med drugo in poltretje uro.)

2.) Med predstavo, za božjo voljo, ne delajte glasnih opazk!

3.) Nikdar se ne smejte v prizorih, ki zahtevajo od razumnega človeka da je tih ko v grobu, v prizorih, v katerih sentimentalni ljudje plakajo in samo bedaki se smejejo.

4.) Če le mogoče, naj se kadilci med predstavo vzdržijo kajenja. V gledališčih nikoli ne kadite in lahko prestanete.

5.) Ljubite svoje otroke. Ali ne pozabite jim zaščiti, da nikakor ne smejo motiti igralcev in gledalcev. Ne pustite jim vstajati raz sedežev med predstavo. Ne pustite jih tekat pred odrom.

6.) Pazite na vsako besedo igralcev. Zamislite se v pomen igre; če ga še ne poznate, se potrudite iz be-

VELIKO MAŠKARADNO VESELICO

priređi

Društvo "Slovenija"

št. 44, Č. S. B. P. J.

CHICAGO, ILL.

v soboto večer dne 9. jan. 1926

V NARODNI DVORANI

Racine ave. in 18. cesta.

Vstopnina 50c za osebo. Začetek ob 8. zvečer.

Najbolj pomenljive maske dobe krasne nagrade v skupni vrednosti \$200.

Vabimo cenjeno občinstvo iz Chicage in okolice da se udeleži te veselice v obilnem številu. Zabave bo v izobilici za vsakega, pa tudi v drugih ozirih bo prvovrstno preskrbljeno, zakar jamči ODBOR.

sed, igranja in prizorov razbrati, kaj je pisatelj hotel povedati z igro katero imate pred seboj.

7.) Naj ne bo nikogar med nami, ki bi mislil, da je igra in igralci v nji nekaka maškarada v miniaturni. Kdor tako misli, je sam maškara s prazno glavo.

8.) V gledališčih (kjer se igrajo boljše igre) vlada svečano razpoloženje. Publika pride k predstavi da uživa. Uživati ne more drugače kakor da misli, da sledi, ocenjuje in se divi lepoti, ki jo proizvajajo na odru. Kdor je sposoben igro tako pojmovati, spada med razumne ljudi. Dal bog, da bi bilo med nami mnogo takih.

9.) Ne ponavljaj med odmori ali po igri stavkov, ki si si jih zapomnil od tega ali onega igralca. To je kakor mandranje po lepi njivi.

10.) Stori kolikor največ moreš v oporo organizacijam ali skupinam, ki se resnično trudijo dvigniti našo revno dramatiko na višjo stopnjo. Kaj je dobra igra si videl ko je klub vprizoril dramo "Na dnu". Videl boš v nedeljo, ko bo pred teboj pohujšanje iz Doline šentflorjanske v karikaturi. In videl boš še precej dobrih iger, če bova ti in jaz vpoštevala te nasvete. Poskusiva, dragi prijatelj in cenjena znanca!

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Prihodnja konvencija socialistične stranke bo 1. maja v Pittsburghu, Pa.

Eksekutiva ameriške socialistične stranke, ki je zborovala prošli mesec v Chicagu, je zaključila, da se bo prihodnja konvencija stranke vršila v Pittsburghu, Pa. Pričela se bo dne 1. maja to leto. Sodrug v pittsburghskem okrožju so že pričeli s pripravami in kot poročajo, name ravajo s to konvencijo napraviti socialistično manifestacijo v takem obsegu kakršne še ni bilo v tej deželi.

V tem letu se bodo vršile kongresne, in v mnogih državah governerske volitve, na katere se socialistična stranka marljivo pripravlja.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69 JSZ. zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! ANTON ZORNIK, box 202, Herminie, Pa.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih!

TONY SEGINA, organizator.

IZGUBILA \$3,000

Mesto Chicago je polno prevarantov in pregnanih agentov, ki ponujajo ničvredne po krivem imenovane vrednostne papirje (delnice in bonde). Žrtve teh prevarantov so navadno preprosti, lahkoverni ljudje, od katerih sleparji izvlečejo vse prihranke.

Ako imate opraviti s takimi ljudmi, boste gotovo izgubili.

Neka vdova je v borbi za preživljanje sebe in svojih treh otrok s težkim delom prihranila \$3,000, da se zavaruje za starost in slučaje bolezni.

Prišel je k nji agent, začutil denar, in jo nagovarjal, da naj svoje prihranke vloži v ničvredno investicijo, katero ji je slikal v najbujnejših barvah. Posledica je bila, da je bila ob vsak dolar, ki ga je vložila v to podvzetje.

Ta nauk si je dobro zapomniti. V poslovanju z denarnimi transakcijami se vselej izplača dati prednost zanesljivi banki, ki že dolgo vrsto let služi častno, vestno in pošteno na temelju izkušenj.

Pomnite, da so uradniki največje banke na zapadni strani Chicage — in ta je Kaspar American State Bank, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill., vedno pripravljeni vam biti brezplačno na uslugo z nasveti pri denarnih transakcijah, bile to vloge ali kaj drugega. Petintrideset let solidnega poslovanja je napravilo to banko varno in sigurno za vaše prihranke in investacije.

Kaj je v notranjosti zemlje?

V bližji prihodnosti bodo rabili podmorske čolne za proučevanje najgostejšega in najtrdejšega kamena na zemlji, onega, ki se nahaja na dnu morja. Tako bodo ukrotili prejšnjega strahovalca morja za mirovne znanstvene svrhe. Predsednik britanskega znanstvenega združenja, prof. Lamb, je to objavil v svojem slavnostnem govoru na sedanjem zasedanju tega združenja. Novi podmorski čoln, za katerega je neki holandski učenjak napravil načrt, bo imel posebne instrumente za proučevanje težnostnih učinkov na podmorske skale, o katerih si znanstveniki še niso na čistem.

Prof. Lamb je s svojim govoru razpravljal o notranjosti zemlje; on je priznana avtoriteta v tem po-

gledu. Poudaril je, da so znanstveniki že od zdavnaj opustili staro teorijo, po kateri smo si predstavljali, da se pod razmeroma tenko zemljsko skorjo nahaja stopljena, ognjevit snov. Proučevanje potresnih valov in druge študije so sedaj nas prepričale, da je vsa zemeljska krogla v svoji notranjosti trda kot jeklo. Dasi notranjost zemlje ni stopljena, vendarle je še vedno jako vroča, kajti zunanje plasti zemlje preprečujejo izhlajevanje notranje vročine.

Sredica zemeljske oble, skoraj četrtno vsega premera, je masa jako goste snovi, katere fizično ravnanje je jako čudno. Pod dolgim počasam pritiskom popušča počasi, ravno tako kot kak strjeni katran. Ali pri nenadnih sunkih, kot na pr. pri potresih, se obnaša tako, kot da bi bila popolnoma okorela.

Bližje zemeljski skorji pa se nahaja nekaka klejasta plast, približno 60 milj pod zemljsko površino. Na tej klejasti plasti naše gore takoreč plavajo kot pena na vodi. Ravno ta polutekoča plast omogočuje, da se površina zemlje spreminja, da se gore preganijo in kontinenti pomikajo. — F. L. I. S.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tiskništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTEK
ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

**MILLARD
STATE BANK**

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

**ČAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA**

L. ČAP, lastnik
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY
POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

Tatvine v Chicagi.

Tatovi v Chicagi so leta 1925 nakradli denarja in blaga v vsoti \$2,315,669, v kateri pa ni vključena vrednost ukradenih avtomobilov. Tu so vključeni samo ropi in vlomi, ne pa poneverbe in razni skimi, s katerimi premeteni sleparji ogulijo nevedne ljudi za milijone vsako leto.

Zelo pogosti so v Chicagi roparski vpadi na zaloge alkoholnih pijač. Policija računa, da je bilo v prošlem letu ukradenega najmanj za dva milijona dolarjev žganja in drugih močnih alkoholnih pijač. Teh tatvin okradenci navadno ne naznanjajo policiji.

Na čikaških ulicah in v garažah je bilo v letu 1925 ukradenih 7,587 avtomobilov. Nad šest tisoč avtomobilov so dobili lastniki nazaj, ker avtomobil ni ura ali prstan in ga tatovom ni tako lahko skriti.

Tatvine na drobno v Chicagi naraščajo, še bolj pa tatvine prevarantov, ki ožemajo ljudstvo ob prihranke s prodajanjem ničvrednih stavbišč, delnic, bondov in drugimi skimi. Te vrste tatovi operirajo večinoma v mejah legalnosti in zakon jim stopi na prste, kolikor se to sploh dogodi, šele tedaj, ko so žrtve že ob milijon ali dva milijona dolarjev. Tat je do tedaj z

denarjem precej "preskrbljen"; nekaj ga potroši v svojo obrambo za odvjetnike in podkupovanje, potem pa gre v "pošten business". Med pocestnimi roparji v Chicagi je največ mladeničev med 18. in 25. letom.

ZDRAVI ORGANI, NAJBOLJŠA RESOLUCIJA OB NOVM LETU.

Zdravi organi se ubranijo napadov od strani bolezni povzročujočih bacilov. Ampak ravno sedaj v zimskem času ljudje preveč jedo, se ne gibljejo dovolj in rezultat je neizogiben: Zabasano črevesje, slaba prebava in bolezni, ki jim sledijo kot so glavoboli, nervoznost in splošno slabo počutenje. In ker ste ravno vstopili v novo leto, sklenite, da boste skrbeli za čistost vašega želodca in črev! Trinerjevo zdravilno grenko vino vam bo pomagalo. Za ta namen ni boljšega zdravila. "Minneapolis, Minn., 5. dec. 1925. Vaše izborno zdravilno grenko vino je zelo priporočljivo za želodčne bolečine in slabo prebavo." Zahtevajte od vašega lekarnarja ali trgovca, da se založi tudi z drugimi Trinerjevimi zdravili, kot so Triner's Cough Sedative, Triner's Cold Tablets, Triner's Liniment, — za popolni seznam zdravil pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill. Srečno Novo Leto!

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA , (I. E. Tomie), povest 330 strani, broširana 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIŠNJEVA REPATICA , (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE , (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA , zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA , (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL , (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
KAJEDALOL , (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
KA SREČO , povest, broširana	.45
ZELENI KADER , (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLOREJANSKE , (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN , E. M. Dostojevskij, roman, dve knjigi, 602 strani, vezane	2.50
EMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana	.40
ZVONARJEVA HOI , povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPRNELE , (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK , zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC , zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ , zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE	
BASNI , (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA , (Otom Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANČOSKA LIRIKA , (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA , (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE , (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI , (Janko Glasar), broširana	.35
SLUTNJE , (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE , od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE , (J. S. Machar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA , poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE , (Ante Debeljak), broširana	.50
AVOJEMU NARODU , Valentin Vodnik, broširana	.25
SLAZKE PESMI , (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE , (Tone Seličar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA , (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE , (Otom Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE	
ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ZENINI , (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.25
GOSPA Z MOEJA , (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASIIJA , drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK , (Bram. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU , (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUBE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
BOSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS , drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata	.20
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK , (Dr. J. F. Kera)	5.00